

«ELVERUMS-FULLMAKTEN»

Ragnar S. Grude skriver i «Nationen» 31. jan. -86.

En gruppe privatpersoner i Oslo slår i Aftenposten 23.1. 1986 til lyd for at stortingsrepresentant C.J. Hambro bør hedres med en statue foran Stortinget. Man er ikke tilfreds med at han sentralt i byen har fått en egen plass oppkalt etter seg: C.J. Hambros plass. Atter trekkes fram hans fortjeneste med å ha skaffet regjeringen Johan Nygaardsvold en fullmakt på Elverum den 10. april 1940.

Aftenpostens skribenter – og redaksjon – bør nå holde opp med denne form for historieforfalskning. Det er for lengst fastslått at det ble ikke vedtatt noen «Elverumsfullmakt». Endog Gyldendals fem binds leksikon trekker den påståtte fullmakt i tvil.

I Høyres 100-årsskrifter (to bind), står det ikke ett eneste ord om denne fortjeneste C.J. Hambro tillegges. Hvorfor ikke?

I Aftenpostens omtale (på 1. side) i 100-årsomtalen for Hambro's fødsel er «fortjenesten om Elverumsfullmakten» overhodet ikke nevnt! Og hvorfor heller ikke her? Ja, sikkert fordi man derved var på sannhetens grunn.

Det var først etter at lesermeninger fra Hambro-fans kom tilsyne i Aftenposten, at man i Høyre-leiren begynte å klusse med historien og det faktiske forløp. Og topp Høyre-folk tok til å «gjøre noe». Bl.a. møttes toppene Willoch og Benkow på Elverum en vinterdag, og la i vei med å understreke: – Det var her det skjedde, at «Elverumsfullmakten» så dagens lys! Ja, ganske riktig det. Men denne ble *aldri* vedtatt av daværende Storting! Denne fullmakten ble ansett som *ikke nødvendig!* Det finnes fullgodt belegg for den saken, og utenriksminister Koht har sagt det samme i 1958, i et intervju, og kan høres på lydbånd. Men, i Høyre kjører man på, og nærmest ynder denne forfalskning av sannheten, så som stortingspresident Hysing-Dahl i

fjor under en avduking av en Hambro-byste i Bergen gjen tok leksen om fullmakten, jmf. møtet han også var med på i Elverum 8. januar 1985.

Helt forunderlig at landets fremste politikere deltar slik i forfalskning av samtids-historien.

C.J. Hambro var dyktig på mange måter, og har sikkert gjort seg fortjent til hederlig omtale. Men, er hans minnetjent med at han blir hedret for ting han *ikke* fikk gjennomført? Som denne «fullmakten».

Denne usmakelige opphau-sing av fortrefelighet, som har blitt Hambro til del, har en parallell i den heroisering ny-historikerne fra Ap begår om Johan Nygaardsvold. Også han har fått sin bauta for sin krigsinnsats . . . De konkurrerer de to største partiene; om i ettertid ikke bare å *forsøke* å forfalske de historiske kjensgjerninger, men også å gjennomføre dem. Hvorsomhelst og nårsomhelst!

Når Eidsvollmonumentet – søylen – ikke kunne reises fordi professor Rasmussen i krigens løp «ble skitten på hendene, eller syntes galt», så gjenstår det en annen løsning m.h.t. å reise et monument *foran* Stortinget, og da kan det ikke bli noe annet i fall, enn et verdig minnesmerke av *Den ukjente soldat*. Da tenker jeg ikke udelt bare på dem som bar våpen, falt og forble uidentifisert som regulære soldater. Men tankene går til *alle* her i Norge som kjempet seg, hver på sitt vis, gjennom fem års okkupasjon. De fleste av oss bar en frihetslengsel i oss, og figurlig talt et sverd ved lend, som etterslekten godt kan få vite om.

Ingen partipolitiker skal ha plass *foran* Stortinget! Er det plass for C.J. Hambro ved *siden* av Stortinget – og ved siden av Sverdrup – kan vel det til nød aksepteres. Men ha i minnet, at senere hen *kan* flere partier ville ha en plass her for en av sine . . .

112952

24 Fredag 27. april 1990

Historie- forfalsking

DEBATT

Av Ragnar S. Grude.

Ja, vi hørte riktig den 10. april 1990, i radio/TV!, da det over riksnettet ble sendt et opptak fra 50-årsminnehøytideligheten på Elverum Folkehøgskule om begivenhetene der den 9. og 10. april 1940, hvor stortingspresident Jo Benkow fastslår med den aller største suffisance: – at det var her C. J. Hambro framla, og fikk vedtatt, sitt forslag til Elverumsfullmakten! uten manuskript og i så veloverveiede og lovformelige former som bare C. J. Hambro kunne gjøre det! Benkow understreket meget tydelig: – at motsigelser eller innvendinger mot forslaget forekom ikke!! Han, Hambro, visste nok hva han gjorde!! (Jeg siterer nå etter hukommelsen).

Hermed var det sagt, at en *ny* stortingspresident (og han er ikke den eneste fra Høyre!) som atter forsøker «å bygge opp» om Elverumsfullmakten, slik at en *historisk usannhet* skal bli til en *sannhet*!! Den siste stortingspresidenten han likesom konfirmerte endelig hva den første i rekken for 50 år siden ikke fikk gehør for. Nå skal det for alvor markeres nå skal det hele stå til troendes uansett. Man påhørte uttalelsen som om C. J. Hambro hadde reddet Norge fra den totale undergang og vanære. Det var det jo imidlertid andre som gjorde ved bl.a. å stå ombord i handelsflåten, gjennom «brått og brand» i mere enn fem år. Og lite æret for sin innsats av myndigheter, og det norske folk jamt over

Det byr meg direkte imot å si: at stortingspresidenten, Jo Benkow, står i det riksdekkende medium, radio og TV, og lyver det norske folk rett opp i ansiktet, med en slik påstand om noen Elverumsfullmakts eksistens. I alle fall om den som blant folk flest er blitt kjent som Elverumsfullmakten. Den virkelige Elverumsfullmakten omfatter noe ganske annet! Den eneste fullmakten regjeringen Nygaardsvold fikk på Elverum den 9. april 1940 – om kvelden – angikk opprettelsen av *tre konsultative statsrådposter*! Det var det hele om den saken, og hva noen Elverumsfullmakt angikk.

Dessuten ble det vedtatt av de tilstedeværende stortingsrepresentanter, at åtte medlemmer av Stortinget skulle bistå med «råd og dåd» om regjeringen trengte hjelp fra et Storting som ikke da kunne være samlet, eller følge regjeringen i dens bevegelser hvor det så enn måtte være.

Flere dokumenter, med bekreftelser fra stortingsrepresentanter på Elverum, viser jo tydelig at C. J. Hambro ble motsagt.

DEBATT

JOO !!! JO BENKOW GJORDE SOM DE ANDRE
STORTINGSPRESIDENTENE : HAN FØR MED LØGN ...OM
" ELVERUMSFULLMAKTEN "

Hans forslag falt, dvs.: ble trukket tilbake under ordskiftet av Hambro selv. Representantene Stray, Getz og Førre (to ganger!) avviste forslaget nødvendighet. Etterat Getz hadde forklart for C. J. Hambro hva loven sa om saken, var det at Hambro «ga seg», og sa: – «Stortinget bekrefter alene ved sin beslutning den generelle adgang til å gi provisoriske anordninger som regjeringen har i den tid Stortinget ikke er samlet.» Stortingsrepresentanten Førre sa da i en replikk: – «Hvis regjeringen har den fullmakt, behøver den ikke å få noen ny!» Det ble ikke votert! Selvsagt ikke. Det var ikke noe tema å votere over!

Det foreligger flere vota for at noen Elverumsfullmakt av det slaget man har lagt til grunn for regjeringen Nygaardsvolds lovmakeri i London, den eksisterer ikke! Dette burde landets første mann, nest etter Kongen, vite! Noe annet å si om saken, er: «historisk svikt». Uttalelser av denne art man her har påhørt, er direkte villedende.

Hedemarksaviser 11. april 1940 gjengir kommunikéer fra Elverumsmøtene, og i disse er det *utvetydig* markert hva fullmakter^{te} regjeringen Nygaardsvold *gikk* ut på. (Den er omtalt foran om de tre konsultative statsråder).

Ingen på Elverum hadde vel den 9. april 1940, om kvelden da noen tanke om at regjeringen skulle *ende* i England for fem år. Heller ikke ha behov for en spesialfullmakt for å kunne lage lover med tilbakevirkende kraft! Eller andre heller «tvilsomme» lover, som bigamiloven. Det er jo – forresten – helt andre ting (forhold) Grundloven gir en regjering adgang til å gi provisoriske anordninger for, nemlig: helst av merkantil art, som fremkommer i Grundlovens prgf. 17.

Den Hambro'ske fremsynthet – og kløkt – hadde vel også sine begrensninger. Hvorfor tok C. J. Hambro (under oppholdet i England bl.a.) så sterkt avstand fra N-regjeringens bruk av «den provisoriske anordningsmyndighet» etter Grundlovens prgf. 17, men han nevner ikke da ett ord om noen Elverumsfullmakt! Det viste seg jo at man i London hadde «fusket» med prgf. 17's bruk. Innholdet i & 17 «strakk ikke til» som grunnlag for å lage de beryktede landssviksanordninger, men allikevel Men, så tyr man i all sin «juridiske nød» til «å lage noe» utav Hambro-forslaget på Elverum, for å skaffe seg en slags «dekning» for galenskapen.

Det er så absolutt å tenke, og å tro, at C. J. Hambro på Elverum kun tenkte på det som engikk NUET! og de praktiske situasjoner regjeringen kunne komme opp i, i de nærmest kommende dager. Det var ennå (den 9. april) ikke tatt noe standpunkt til hvilken «løsning» man ville gå inn for: den såkalte danske (full overgivelse) eller: krig på liv og død

Det er virkelig skremmende når dagens stortingspresident, 50 år etterpå, så kategorisk våger å fastslå ektheten av «noe» som ikke eksisterer, hvilket betydelige rikspolitikere – som personlig var tilstede der og da – sier seg fullt ut enige i er noe i ettertid oppkonstruert. Først av regjeringen Nygaardsvold; og langt om lenge ut i etterkrigstiden lot C. J. Hambro seg forlede til å være med på å lage «noe» for Norsk Rikskringkasting, som gikk på: – at slik gikk det til! på Elverum i 1940, den 9. april om kvelden

Utenriksminister Koht, også professor i historie av det helt store format, sier jo kategorisk: – «nokon Elverumsfullmakt fra Hambro finst ikke!» ho var ikkje turvande!». Han, Koht, var på Elverum dengangen Det var vel ikke Benkow! Hans historiebelæring er heller «ikkje turvande», og vil ikke holde for historiens dom, hans patos i belæringen tiltross De historiske løgner har – vanligvis ikke noe langt liv.